

Monitoring polityki społecznej wrzesień-październik 2020

Sfinansowano przez
Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
ze środków Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018 – 2030

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Prawo pracy.....	4
Propozycja Dyrektywy Unijnej w sprawie minimalnej płacy.....	4
2. Prawo ubezpieczeń społecznych	7
Poselski projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19	7
3. Promocja zatrudnienia, rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych	8
Rozporządzenie w sprawie warsztatów terapii zajęciowej.....	8
Jednolity tekst ustawy o Funduszu Solidarnościowym	8
4. Pomoc społeczna	8
Rządowy projekt zmiany ustawy o pomocy społecznej.....	8
Jednolity tekstu ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności.....	11
5. Mieszkalnictwo	11
Ustawa dotycząca reprivatyzacji warszawskich kamienic.....	11
6. Opieka zdrowotna	15
Spadek liczby wykonywanych zabiegów zdrowotnych.....	15
Elektroniczny wniosek o zwrot kosztów leczenia	16
Wykaz świadczeń wymagających uprzedniej zgody prezesa NFZ.....	16
7. Organizacje pozarządowe	17
Konsultacje Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich „NOWEFIO” na lata 2021-2030	17
Jednolity ustawy o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych	18
8. Inne.....	18
Wyjście Solidarności z Rady Dialogu Społecznego	18
Planowane zmiany w ustawie o Karcie Dużej Rodziny.....	19
Komisja Europejska – przegląd zmian w polityce rodzinnej i dotyczącej dzieci w państwach członkowskich Unii Europejskiej.....	20
Dalsze prace Europejskiej Sieci Publicznych Służb Zatrudnienia	21
Pełnomocnik Rządu ds. polityki młodzieżowej	21

Wprowadzenie

Niniejszy Monitoring przygotowany przez Wspólnotę Roboczą Związków Organizacji Socjalnych, omawia istotne zmiany prawne i prezentuje ważne dokumenty i działania z obszaru polskiej i unijnej polityki społecznej opublikowane w okresie wrzesień-październik 2020.

Wydaje się, że większość aktywności w polu polityki społecznej ciągle zdominowana jest przez epidemię COVID-19: czy to dotyczące zmian w wysokości zasiłków chorobowych dla pracowników DPSów i ochrony zdrowia, czy dotyczące wysokości dotacji dla WTZ.

Były też jednak ważne zmiany nie związane z epidemią: propozycja zmian w ustawie o pomocy społecznej, ustawa dotycząca reprivatyzacji warszawskich kamienic czy unijna dyrektywa dotycząca płac minimalnych.

Warto też zwrócić uwagę, że w omawianym okresie nastąpiła reforma rządu: rządowa administracja zajmująca się dziedziną pracy po zmianie trafiła do resortu Rozwoju (nowa nazwa: Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii) zaś dawne Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zmieniło nazwę (i odpowiednio zakres działań) na Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej¹.

W tym okresie skończyła się również kadencja Rzecznika Praw Obywatelskich, a Sejm nie dokonał wyboru nowego rzecznika, tym samym pozostawiając na urzędzie Adama Bodnara do czasu wyboru następcy.

¹ Podstawę prawną stanowią:

- rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 6 października 2020 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, <https://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2020/pozycja/1723>
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 października 2020 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, <https://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2020/pozycja/1735>

1. Prawo pracy

Propozycja Dyrektywy Unijnej w sprawie minimalnej płacy

Komisja Europejska 28 października złożyła wniosek dyrektywy sprawie adekwatnych wynagrodzeń minimalnych w Unii Europejskiej².

Jak czytamy w uzasadnieniu wniosku „celem proponowanej dyrektywy jest zapewnienie, aby pracownicy w Unii byli chronieni dzięki adekwatnemu minimalnemu wynagrodzeniu umożliwiającemu godne życie niezależnie od miejsca pracy. Aby osiągnąć ten ogólny cel, we wniosku ustanawia się ramy służące poprawie adekwatności minimalnych wynagrodzeń i zwiększeniu dostępu pracowników do ochrony minimalnego wynagrodzenia.”

Proponowana dyrektywa nie zawiera środków mających bezpośredni wpływ na poziom wynagrodzenia, a jedynie środki pośrednie.

Zakresowo dyrektywa ma dotyczyć również „coraz większej liczby pracowników zatrudnionych w ramach niestandardowych form zatrudnienia, takich jak pracownicy domowi, pracownicy na żądanie, pracownicy wykonujący pracę przerywaną, pracownicy w systemie bonów usługowych, osoby fikcyjnie samozatrudnione, osoby pracujące za pośrednictwem platform internetowych, stażyści i praktykanci.” Ma to zapewnić odwołanie się w projektowanym artykule 2 do uwzględniania orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Przede wszystkim dyrektywa ma wspierać negocjacje zbiorowe w sprawie wynagrodzeń we wszystkich państwach członkowskich. Art. 4 projektowanej dyrektywy przewiduje, że „państwa członkowskie będą zobowiązane do podejmowania działań na rzecz promowania zdolności partnerów społecznych do angażowania się w negocjacje zbiorowe w sprawie ustalania wynagrodzeń oraz do zachęcania do konstruktywnych, merytorycznych i świadomych negocjacji w sprawie wynagrodzeń.” W dyrektywie wymaga się także „aby państwa członkowskie, w których zasięg negocjacji zbiorowych (zgodnie z definicją zawartą w art. 3) nie obejmuje co najmniej 70% pracowników, ustanowiły ramy negocjacji zbiorowych i opracowały plan działania na rzecz promowania negocjacji zbiorowych”. W danych OECD w Polsce odsetek pracowników objętych układami zbiorowymi pracy wynosi 12,4%³. Art. 10 przewiduje zaś zapewnienie przez państwa członkowskie przejrzystości i publicznego udostępniania informacji na temat układów zbiorowych i ich postanowień dotyczących wynagrodzeń.

Postanowienia Dyrektywy przewidują też, że państwa członkowskie, w których obowiązują ustawowe wynagrodzenia minimalne, powinny określić „warunki ustalania ustawowych wynagrodzeń minimalnych na adekwatnych poziomach, uwzględniając przy tym sytuację społeczno-gospodarczą oraz różnice regionalne i sektorowe. Kryteria, określone w jasny i stabilny sposób i mające na celu promowanie adekwatności, wraz z ramami zarządzania zapewniającymi regularne i terminowe aktualizacje oraz skuteczne zaangażowanie partnerów społecznych pomagają zapewnić adekwatny poziom ustawowych wynagrodzeń minimalnych. Proponowana dyrektywa ma również na celu dalszą poprawę adekwatności poziomu wynagrodzeń przez ograniczenie do minimum stosowania

² Wniosek dyrektywy COM/2020/682, 2020/0310(COD) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020PC0682&qid=1609166023050&from=EN>

³ Dane za portalem rynekpracy.org: <https://rynekpracy.org/fiszki/uklady-zbiorowe-dla-nielicznych/>

zróznicowanych stawek ustawowego wynagrodzenia minimalnego w odniesieniu do określonych grup pracowników lub odliczeń od wynagrodzenia”⁴.

Kryteria krajowe, o których mowa wyżej, powinny obejmować co najmniej: siłę nabywczą minimalnych wynagrodzeń, ogólny poziom wynagrodzeń brutto i ich dystrybucję, stopę wzrostu wynagrodzeń brutto oraz zmiany wydajności pracy”⁵. Artykuł 5 przewiduje także, że państwa członkowskie, których ten przepis dotyczy, powinny także regularnie i terminowo aktualizować te kryteria a także ustanowić organy doradcze.

Art. 6 przewiduje wymaga od państw członkowskich, aby w porozumieniu z partnerami społecznymi ograniczyły stosowanie zróznicowanych stawek wynagrodzenia minimalnego oraz czas i zakres stosowania takich stawek. Artykuł ten ustanawia również ochronę ustawowych wynagrodzeń minimalnych przed nieuzasadnionymi lub nieproporcjonalnymi odliczeniami.⁶”

Kolejne postanowienia wymagają „skutecznego i terminowego zaangażowania partnerów społecznych w ustalanie i aktualizowanie ustawowych wynagrodzeń minimalnych, w tym poprzez udział w organach doradczych, o których mowa w art. 5. Art. 7 zobowiązuje też państwa członkowskie do zaangażowania partnerów społecznych w określanie kryteriów, o których również mowa w art. 5.

Dyrektywa zobowiązuje państwa członkowskie do podjęcia niezbędnych działań, rozumianych m.in. jako wzmocnienie systemu kontroli i inspekcji w terenie, w tym poprzez zapewnienie wytycznych dla organów egzekwowania prawa⁷.

W dyrektywie zwrócono też uwagę aby przy wykonywaniu umów o zamówienia publiczne i umów koncesji przedsiębiorcy (a także ich podwykonawcy) przestrzegali poziomów wynagrodzeń określonych w układach zbiorowych oraz ustawowych wynagrodzeń minimalnych (jeżeli takie istnieją)⁸.

Dyrektywa zobowiązuje także państwa do gromadzenia danych, w celu corocznego przekazywania Komisji odpowiednich danych dotyczących zakresu i adekwatności wynagrodzeń minimalnych.

Przewidziano także aby pracownicy i ich przedstawiciele mieli „dostęp do skutecznego i bezstronnego rozstrzygnięcia sporów oraz prawo dochodzenia roszczeń, w tym do odpowiedniego odszkodowania, a także dostęp do skutecznej ochrony przed wszelkimi formami szkody w przypadku, gdy zdecydują się skorzystać ze swojego prawa do obrony w odniesieniu do ustanowionej ochrony wynagrodzenia minimalnego”⁹.

Artykuł 12 zobowiązuje państwa członkowskie do ustanowienia skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających kar za naruszenie przepisów krajowych ustanawiających ochronę wynagrodzenia minimalnego.

⁴ Uzasadnienie wniosku dyrektywy

⁵ Art. 5 planowanej dyrektywy.

⁶ W uzasadnieniu do wniosku możemy przeczytać, że „odliczenia związane z wyposażeniem niezbędnym do wykonywania pracy lub odliczenia świadczeń rzeczowych, takich jak zakwaterowanie, mogą być nieuzasadnione lub nieproporcjonalne”.

⁷ Art. 8 dyrektywy

⁸ Art. 9

⁹ Art. 11

Umożliwia w planowanej dyrektywie państwom członkowskim zapewnienie wyższego poziomu ochrony niż poziom gwarantowany dyrektywą, oraz zabezpieczono przed wykorzystaniem dyrektywy do obniżenia istniejących norm w tej dziedzinie¹⁰.

W uzasadnieniu do wniosku możemy przeczytać o możliwych skutkach wzrostu minimalnych wynagrodzeń:

„Analiza ilościowa przeprowadzona na podstawie scenariusza zakładającego hipotetyczny wzrost minimalnych wynagrodzeń do 60 % mediany wynagrodzeń brutto pokazuje, że poprawiłoby to adekwatność minimalnych wynagrodzeń w około połowie państw członkowskich. Z takich usprawnień skorzystałoby od 10 mln do 20 mln pracowników. W kilku państwach poprawa ochrony minimalnego wynagrodzenia doprowadziłaby do zmniejszenia ubóstwa pracujących i nierówności płacowych o ponad 10 % oraz do zmniejszenia luki płacowej między kobietami a mężczyznami o około 5 % lub więcej.”

Komisja Europejska szacuje również, że „ewentualny negatywny wpływ na zatrudnienie będzie ograniczony. W większości przypadków kształtowałby się on poniżej 0,5 % całkowitego zatrudnienia, ale w trzech państwach członkowskich osiągnąłby 1 %”

Dokument ma być procedowany wg. zwykłej procedury prawodawczej (dawniej procedura współdecydowania – w największym skrócie opierająca się na zgodzie Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej i Komisji Europejskiej). Zajął się nim już Rada a w Parlamencie czeka na opinię Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych¹¹.

Państwa członkowskie muszą transponować niniejszą dyrektywę w terminie dwóch lat od jej przyjęcia.

Przy okazji warto dodać, że we wrześniu w Polsce zostało opublikowane rozporządzenie Rady Ministrów ustalające nowe wyższe minimalne stawki wynagrodzeń za pracę¹². Miesięczna od stycznia 2021 wynosi 2800 zł, godzinowa zaś 18,30 zł. Są to kwoty brutto.

¹⁰ Art. 16

¹¹ Przebieg procesu legislacyjnego można śledzić - https://eur-lex.europa.eu/procedure/PL/2020_310

¹² Dziennik Ustaw 2020, po. 1596, <https://www.dziennikustaw.gov.pl/D2020000159601.pdf>

2. Prawo ubezpieczeń społecznych

Poselski projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19

Projekt ustawy posłów PiS zapowiada zmiany w wielu obszarach związanych również z polityką społeczną.

W Art. 20¹³ wprowadzono wysokość 100% wynagrodzenia (lub zasiłek chorobowy wysokości 100% podstawy wymiaru wynagrodzenia) za okres zwolnienia i kwarantanny dla osób pracujących w „w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej świadczących usługi całodobowo, noclegowniach oraz innych placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub w podeszłym wieku, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej”. To zwolnienie ma być wynikające „z pozostawania w styczności z osobami chorymi z powodu COVID-19 w związku z wykonywaniem obowiązków wynikających z zatrudnienia w tych podmiotach oraz w czasie niezdolności do pracy z powodu COVID-19 powstałej w związku z wykonywaniem obowiązków wynikających z zatrudnienia w tych podmiotach”.

Podobne rozwiązania przewidziane są też dla pracowników podmiotów leczniczych (Art. 20 ust. 2) czy dla członków ochotniczych straży pożarnych (art. 20 ust 5 – o ile „stwierdzone zakażenie lub zachorowanie powstało w związku z wykonywaniem zadań członka ochotniczej straży pożarnej).

W tej samej ustawie umożliwiono osobom kierowanym na obowiązkową kwarantannę w związku z epidemią wykonywanie pracy zdalnej za zgodą pracodawcy albo zatrudniającego. Nie ma w tym przepisie mowy o woli samego pracownika (lub jego zgodzie), chociaż jest odwołanie do warunków wykonywania takiej pracy przewidzianych w art. 3 ust. 3-8 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, te zaś warunki przewidują m.in., że wykonywanie pracy zdalnej może zostać polecone „jeżeli pracownik ma umiejętności i możliwości techniczne oraz lokalowe do wykonywania takiej pracy” oraz że „narzędzia i materiały potrzebne do wykonywania pracy zdalnej oraz obsługę logistyczną pracy zdalnej zapewnia pracodawca”.

Szpitala świadczące usługi dla pacjentów chorych na COVID-19 (zwane przedtem szpitalami jednoimiennymi) mają zawieszać obowiązki związane z prowadzeniem kolejki osób oczekujących na świadczenie medyczne¹⁴.

Ustawa została już przyjęta i podpisana przez prezydenta 3 listopada¹⁵.

¹³ Ten artykuł zmienia ustawę o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dziennik ustaw 2020, poz. 1842, <https://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2020/pozycja/1842>), dodając do niej nowe artykuły.

¹⁴ Zawieszenie obowiązków wynikających z art. 23, 23a i 23b ustawy z 27 sierpnia 2004 o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, wynika z dodanego do ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych art. 7ab

¹⁵ Opublikowana 28 listopada, Dziennik Ustaw 2020, poz. 2112

Projekt ustawy zakładał także dodatek do wynagrodzenia dla „pracowników podmiotów leczniczych, osobom wykonującym zawody medyczne oraz osobom, z którymi zawarto umowy na wykonywanie świadczeń zdrowotnych”, którzy „uczestniczą w wykonywaniu świadczeń zdrowotnych osobom chorym na COVID-19 lub osobom z podejrzeniem zakażenia wirusem SARS-CoV-2” w wysokości „100% kwoty miesięcznego wynagrodzenia wynikającej z umowy o pracę albo innej umowy, na podstawie której praca jest wykonywana” ale został on zlikwidowany poprawką do tej ustawy uchwaloną także 28 października¹⁶.

3. Promocja zatrudnienia, rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

Rozporządzenie w sprawie warsztatów terapii zajęciowej

W rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z 20 października 2020 postanowiono, że w okresie obowiązywania stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 ustalenie krótszego niż 35 godzin tygodniowo wymiaru zajęć w *warsztacie terapii zajęciowej* nie zmniejsza wysokości dofinansowania działalności tego warsztatu.

Jednolity tekst ustawy o Funduszu Solidarnościowym

14 października 2020 opublikowano jednolity tekst ustawy o Funduszu Solidarnościowym¹⁷. Ustawa ostatni raz była zmieniana w lutym 2020, kiedy to postanowiono, że dodatkowe świadczenia dla emerytów i rencistów (zwane przez media trzynastką lub trzynastą emeryturą) finansowane będą właśnie z tego Funduszu.

4. Pomoc społeczna

Rządowy projekt zmiany ustawy o pomocy społecznej

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przedstawiło do konsultacji publicznych projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej¹⁸ (dalej: u.p.s.). Projekt przewiduje wiele zmian w u.p.s. Poniżej przedstawimy wybrane z nich.

¹⁶ I opublikowaną również 28 listopada, Dzienniki Ustaw 2020, poz. 2113

¹⁷ Dziennik Ustaw 2020, poz. 1787; <https://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2020/pozycja/1787>

¹⁸ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12339152>

Nowelizacja może poszerzyć krąg osób uprawnionych do otrzymywania świadczeń. Przy obliczaniu dochodów dla kryteriów dochodowych upoważniających do otrzymywania zasiłków dodano możliwość odliczenia kosztów uzyskania przychodu. Postuluje się powiększenie katalogu świadczeń odliczanych od dochodu o 3 punkty – pomoc repatriantom, dotacje na poprawę jakości powietrza i ochronę środowiska, zwrot kosztów przejazdu opiekuna i dziecka niepełnosprawnego do szkoły. Zaplanowano też uchylenie przepisu mówiącego, że pomoc dla cudzoziemca nie należy się małżonkowi polskiego obywatela.

Kolejna grupa zmian dotyczy także cudzoziemców. Proponuje się, aby pomoc dla cudzoziemca nie przysługiwała małoletniemu cudzoziemcowi, który uzyskał na terenie Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą po zakończeniu realizacji indywidualnego programu integracji przez jego przedstawiciela ustawowego. Cudzoziemcy nie będą musieli się meldować, i co się z tym wiąże proponuje się uchylenie postanowienia, że cudzoziemiec zamieszkuje w miejscu wskazanym przez wojewodę działającego w tej sprawie w porozumieniu z powiatowym centrum pomocy rodzinie oraz gminą; a także zmian miejsca zamieszkania przez cudzoziemca poza granice województwa nie kończy indywidualnego programu tylko kończy go w danym województwie.

Ustawa ma wprowadzić także możliwość realizacji programów przez wojewodę lub we współpracy z wojewodą i potwierdzenie tej możliwości w uprawnieniach ministerstwa (realizacja resortowego programu przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego może odbywać się we współpracy z wojewodą).

Zaproponowano też zmianę sposobu ustalania górnej granicy zasiłku okresowego dla gospodarstw jednoosobowych (zaproponowano, aby w przypadku ww. osób zasiłek był ustalany do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że miesięczna kwota zasiłku nie może być wyższa niż kwota kryterium dochodowego na osobę w rodzinie).

Zaproponowano również rozszerzenie zakresu osób mogących ubiegać się o pracę w charakterze opiekuna w schronisku dla osób bezdomnych i schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi poprzez zmniejszenie wymogu wykształcenia¹⁹.

Przewidziano możliwość przyznania usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych w trybie pilnym („przyspieszonym”), uzasadnionym nagłą zmianą stanu zdrowia osoby, której te usługi będą świadczone.

Zaproponowano uchylenie obowiązku odpłatności za usługi świadczone w ośrodkach wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi, niebędącymi usługami całodobowymi.

¹⁹ Ale w celu zapewnienia optymalnej jakości usług, dodano obowiązek posiadania doświadczenia w pracy z osobami bezdomnymi dla osób posiadających wykształcenie zasadnicze branżowe lub zasadnicze zawodowe. W uzasadnieniu do projektu czytamy: „funkcją opiekuna w tego typu placówkach niejednokrotnie pełnią byli mieszkańcy placówki, którzy nie posiadają wykształcenia średniego bądź dokumentów potwierdzających poziom wykształcenia. Dotychczasowe doświadczenia potwierdzają, że ze względu na doświadczenie osoby te bardzo dobrze wykonują powierzone im zadania, pomimo posiadania niższego poziomu wykształcenia. Ponadto praktyka ta stanowi istotny element procesu reintegracji społecznej i zawodowej tych osób.” Ale zachowano wobec opiekunów zatrudnionych w schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi wymóg udokumentowanego co najmniej rocznego doświadczenia zawodowego, polegającego na świadczeniu usług opiekuńczych osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

Dodano możliwość skierowania do jednego (tego samego) domu pomocy społecznej wspólnie małżonków, jak również rodzica z dorosłym dzieckiem pomimo zakwalifikowania ich do różnych typów domu pomocy społecznej.

Przewidziano uprawnienie gmin lub powiatów do dochodzenia zwrotu wydatków poniesionych na pomoc, w wysokości różnicy pomiędzy tym co osoba lub rodzina wniosła, a tym co wnieść powinna - jeżeli osoba lub rodzina ponosząca opłatę za świadczenia przedstawi nieprawdziwe informacje na temat swojej sytuacji osobistej i dochodowej lub nie poinformuje o zmianie tej sytuacji, która to zmiana ma wpływ na wysokość ponoszonej odpłatności za świadczenia.

W projekcie ustawy proponuje się, aby w przypadku posiadania uprawnień do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej opłaty za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych (poza nienależnie pobranymi świadczeniami) mogły być potrącane bezpośrednio z wypłacanych bieżących świadczeń z pomocy społecznej, jednocześnie proponuje się wprowadzenie wprost w przepisach maksymalnej granicy potrącenia.

Doprecyzowano przepisy w zakresie procedury zawierania kontraktu socjalnego z osobą bezdomną. Proponuje się, aby jedną ze stron umowy był pracownik socjalny ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce pobytu osoby bezdomnej. Jednocześnie ponieważ umowa ta może się wiązać z pewnymi zobowiązaniami finansowymi, które pokrywa ośrodek pomocy społecznej właściwy ze względu na ostatnie miejsce zameldowania osoby bezdomnej, treść kontraktu socjalnego przed jego zawarciem ma być uzgadniana z pracownikiem socjalnym ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na ostatnie miejsce zameldowania tej osoby na pobyt stały.

Poszerzono katalog możliwości uzyskania uprawnień w zawodzie pracownika socjalnego. Projekt ustawy przewiduje możliwość zdobycia uprawnień do wykonywania tego zawodu przez umożliwienie zdobycia kwalifikacji w ramach ukończenia studiów podyplomowych z zakresu metodyki i metodologii pracy socjalnej, po uprzednim ukończeniu studiów na następujących kierunkach: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia.

Zaproponowano, aby pracownikom socjalnym zatrudnionym w ośrodkach pomocy społecznej oraz w powiatowym centrum pomocy rodzinie do pomocy psychologicznej (ale nie w Centrach Usług Społecznych) w przypadku wystąpienia sytuacji bezpośrednio zagrażającej ich życiu lub zdrowiu w związku z wykonywanymi czynnościami służbowymi – przysługiwała pomoc psychologiczna. Przewidziano również skrócenie terminu od którego uzależnione jest prawo do dodatkowego urlopu (w wymiarze 10 dni raz na dwa lata) dla pracowników socjalnych z 5 do 3 lat.

Zaproponowano też zwiększenie kwoty dodatku do wynagrodzenia pracownika socjalnego zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej w środowisku lub przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki – z 250 zł do 400 zł (jednocześnie zaproponowano wyłączenie tego dodatku z podstawy wynagrodzenia aby nie był liczony przy ustalaniu czy pracownik otrzymuje minimalne wynagrodzenie).

Projekt proponuje także podwyższenie i zróżnicowanie dotychczasowych kar przewidzianych za prowadzenie nielegalnej placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Nowe wysokości kar mają wyglądać następująco:

- za nierealizowanie zaleceń pokontrolnych, było „od 200 do 600 zł” ma być „od 500 do 12 000 zł”.

- za prowadzenie bez zezwolenia placówki zapewniająca całodobową opiekę osobom w podeszłym wieku, przewlekłe chorym lub niepełnosprawnym, w której przebywa nie więcej niż 10 osób – było 10 000 zł, ma być - 10 000 zł, jeżeli przebywa w placówce powyżej 10 osób – było 20 000 zł, ma być: jeżeli przebywa od 11 do 20 osób – 20 000 zł, powyżej 30 osób – 30 000 zł.

- w przypadku prowadzenia przez placówkę nadal tej samej lub innej działalności po uprawomocnieniu się decyzji o nałożeniu kary pieniężnej za prowadzenie bez zezwolenia wojewody placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku – było 40 000 zł, ma być 60 000 zł.

WRZOS przygotował uwagi do tego projektu – są one dostępne na stronie RCL <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12339152/12727710/12727713/dokument478946.pdf>.

Ministerstwo nie odniosło się jeszcze do zgłoszonych w trakcie konsultacji uwag.

Przy okazji warto wspomnieć o opublikowaniu jednolitego tekstu²⁰ omawianej ustawy o pomocy społecznej. Marszałek Sejmu ogłosił go 17 września, a Dziennik Ustaw opublikował 26 października 2020 r. Poprzednie zmiany tej ustawy są z roku 2019.

Jednolity tekstu ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności

24 września opublikowano jednolity tekst ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności²¹. Poprzednie zmiany w ustawie pochodziły lutego i były to korekty związane ze zmianami nazewnictwa działów administracji rządowej²².

5. Mieszkalnictwo

Ustawa dotycząca reprivatyzacji warszawskich kamienic

Ustawa „o zmianie ustawy o szczególnych zasadach Usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa oraz ustawy o gospodarce nieruchomościami” została uchwalona 17 września i opublikowana 5 października 2020 r.²³.

W ustawie przewidziano m.in. ograniczenie możliwości odwoływania się od decyzji Komisji do spraw usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa dotyczących przyznawania odszkodowań i zadośćuczynień jedynie lokatorom nieruchomości warszawskich.

²⁰ Dziennik Ustaw 2020, poz. 1876; <https://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2020/pozycja/1876>

²¹ Dziennik Ustaw 2020, poz. 1645, <https://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2020/pozycja/1645>

²² "Minister właściwy do spraw środowiska" zamieniono na "Minister właściwy do spraw klimatu" w przepisach dotyczących organów uprawnionych do określania wzoru sprawozdań związanych z marnowaniem żywności.

²³ Dziennik Ustaw 2020, poz. 1709

Uchylono art. 3 ust. 4 ustawy o Komisji tym samym odejmując jej kompetencje prokuratorskie (m.in. komisja nie może już „żądać wznowienia postępowania sądowego oraz złożyć sprzeciw od decyzji administracyjnej”).

Ale dodano kompetencje wyznaczenia pełnomocnika „Przewodniczący Komisji lub jego zastępca może udzielić pełnomocnictwa adwokatowi lub radcy prawnemu do reprezentowania Komisji przed sądami powszechnymi, sądami administracyjnymi, Sądem Najwyższym, Trybunałem Konstytucyjnym oraz zagranicznymi organami sądowymi.” A to dlatego, że „m.st. Warszawa bezpośrednio na rozprawach składa szereg pism procesowych i wnioskuje o przeprowadzenie dowodów, czym zmierza do przewlekłości postępowania sądowego.” I dalej „Zgodnie z istotą pełnomocnictwa procesowego upoważnia ono z mocy prawa do tych wszystkich czynności procesowych, które wynikają z przebiegu procesu, co wpłynie pozytywnie na skuteczność i efektywność działań Komisji”²⁴.

Przyznano dietę członkom Społecznej Rady – „Członkom Społecznej Rady przysługuje ryczałtowa miesięczna dieta w wysokości 10,56% przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale roku poprzedniego”²⁵.

Komisja nie będzie już wszczynać postępowań w sprawach w których nastąpiły nieodwracalne skutki prawne.

„Nie wszczyina się postępowania rozpoznawczego, jeżeli uprawdopodobnienie dotyczy wyłącznie braku zbadania przesłanki posiadania, o którym mowa w art. 30 ust. 1 pkt 4b²⁶, a z akt sprawy zgromadzonych na etapie czynności sprawdzających wynika, że dotychczasowy właściciel lub jego następcy prawni, o których mowa w art. 7 ust. 1 dekretu, przesłankę posiadania spełnili. Jeżeli z akt sprawy zgromadzonych na etapie czynności sprawdzających wynika, iż decyzja reprivatyzacyjna wywołała nieodwracalne skutki prawne, postępowanie rozpoznawcze można ograniczyć do wszczęcia postępowania jedynie w przedmiocie nałożenia obowiązku zwrotu równowartości nienależnego świadczenia”²⁷.

Komisja zyskała prawo do występowania do sądu z wnioskiem o zawieszenie postępowania eksmisyjnego²⁸ i nie musi rozpoznawać wniosków o użytkowanie wieczyste²⁹ (składanych na podstawie z dekretu art. 7 Ust 1)³⁰.

²⁴ Cytaty z uzasadnienia projektu ustawy.

²⁵ Art. 1 pkt 3 omawianej ustawy.

²⁶ Art. 30 ust. 1 pkt 4b zmienianej ustawy dotyczy spraw, w których „decyzja reprivatyzacyjna została wydana pomimo nieustalenia posiadania nieruchomości warszawskiej przez dotychczasowego właściciela lub jego następców prawnych, o którym mowa w art. 7 ust. 1 dekretu”.

²⁷ Art. 1 pkt 4 omawianej ustawy.

²⁸ Stanowi o tym nowe brzmienie art. 26a, albo art. 1. ust 6 zmienianej ustawy.

²⁹ uchylony pkt 6 w art. 29 zmienianej ustawy.

³⁰ „Dotychczasowy właściciel gruntu, prawni następcy właściciela, będący w posiadaniu gruntu, lub osoby prawa jego reprezentujące, a jeżeli chodzi o grunty oddane na podstawie obowiązujących przepisów w zarząd i użytkowanie - użytkownicy gruntu mogą w ciągu 6 miesięcy od dnia objęcia w posiadanie gruntu przez gminę zgłosić wniosek o przyznanie na tym gruncie jego dotychczasowemu właścicielowi prawa wieczystej dzierżawy z czynszem symbolicznym lub prawa zabudowy za opłatą symboliczną.”

Obowiązek zwrotu nienależnego świadczenia, jaki dotyczył osób, które przejęły prawa do nieruchomości w ramach reprivatyzacji a następnie komisja uchyliła te decyzję, będzie dotyczył także następców prawnych beneficjentów decyzji reprivatyzacyjnych. Złą wiarę można teraz przypisać też osobom, które nabyły prawa do nieruchomości przed decyzją reprivatyzacyjną oraz osobom powiązanim osobiście lub gospodarczo z osobą u której stwierdzona złą wiarę³¹. Ustalono termin 30 dni na zwrot tych nienależnych świadczeń³² oraz ustanowiono odsetki za opóźnienie ich zwrotu.

Funduszami do wypłaty roszczeń lokatorów miał teraz zarządzać Fundusz Reprivatyzacji³³, a nie m.st. Warszawa, ale w toku prac sejmowych usunięto art. 32, którego nowe brzmienie miało o tym przesądzać³⁴. Odszkodowania i zadośćuczynienia będą teraz należne od Skarbu Państwa (przedtem podmiotem odpowiedzialnym za te odszkodowania dla lokatorów było m. st. Warszawa)³⁵.

Odszkodowania należą się „Osobie zajmującej lokal w nieruchomości warszawskiej w dniu wydania decyzji reprivatyzacyjnej, której dotyczy ostateczna decyzja³⁶, za poniesioną szkodę z powodu:

- 1) trwałej lub czasowej niemożności korzystania z nieruchomości warszawskiej lub jej części lub
- 2) podwyższenia czynszu albo innych opłat za używanie lokalu w stosunku do czynszu dotychczasowego³⁷.

Zadośćuczynienia należą się lokatorom reprivatyzowanych nieruchomości:

„za doznaną krzywdę, jeżeli:

- 1) wobec tej osoby zastosowano groźbę bezprawną, przemoc wobec osoby lub przemoc innego rodzaju, jeżeli działania te były uporczywe lub w sposób istotny utrudniały korzystanie z nieruchomości lub jej części lub
- 2) nastąpiło podwyższenie czynszu albo innych opłat, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, co spowodowało istotne pogorszenie sytuacji materialnej osoby zajmującej lokal³⁸.

Jak pisali posłowie w uzasadnieniu: „Pomimo, zapewnienia wystarczających środków pieniężnych na wypłatę świadczeń, które nie obciążają budżetu miasta, na skutek działań m.st. Warszawy, żadna z osób, którym Komisja przyznała odszkodowanie lub zadośćuczynienie nie otrzymała od m.st. Warszawy przyznanego świadczenia”.

³¹ Art. 1 ust. 8 omawianej ustawy.

³² Także art. 1 ust. 8 omawianej ustawy: „nakładając obowiązek zwrotu równowartości nienależnego świadczenia, o którym mowa w ust. 1, wskazuje termin zwrotu, nie krótszy niż 30 dni od dnia wydania decyzji”. W uzasadnieniu do projektu ustawy czytamy „działania m.st. Warszawy powodują, że do dnia dzisiejszego żadna z osób uprawnionych nie otrzymała jeszcze świadczenia przyznanego przez Komisję.”

³³ o którym mowa w art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników (Dz. U. z 2019 r. poz. 2181 oraz z 2020 r. poz. 284 i 875

³⁴ Art. 1 pkt 9 omawianej ustawy.

³⁵ Tak stanowi nowe brzmienie art. 33 ustawy zmienianej.

³⁶ Poprzednie brzmienie tego fragmentu to: „Osobie zajmującej lokal w nieruchomości warszawskiej będącej przedmiotem decyzji reprivatyzacyjnej, której dotyczy decyzja”. Brak w tym brzmieniu zatem precyzyjnego sformułowania kiedy ta nieruchomość była zajmowana oraz brak charakteru ostatecznego decyzji.

³⁷ Nowe brzmienie art. 33 ustawy zmienianej

³⁸ Nowe brzmienie art. 33 ustawy zmienianej

Wniosek o odszkodowanie lub zadośćuczynienie powinien być złożony do 30 dni od doręczenia decyzji (a to 7 dni od opublikowania w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości) a nie jak było dotychczas od wydania decyzji przez Komisję.

Podstawą do odszkodowań i zadośćuczynienia teraz będzie ostateczna decyzja Komisji, a ta staje się ostateczną i prawomocną po upływie terminu na składanie sprzeciwów – czyli po 14 dniach od wydania³⁹.

Zabezpieczono też lokatorów prze ewentualnymi roszczeniami ze strony osób na niekorzyść których zmieniono decyzje reprivatyzacyjne. Podważenie decyzji Komisji, na podstawie której udzielono zadośćuczynieni lub odszkodowania, nie będzie skutkowało możliwością podważenia uzyskanego przez lokatorów odszkodowania lub zadośćuczynienia⁴⁰.

Doprecyzowano, że komisja pełni rolę wierzyciela w świetle przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁴¹. Dlatego też uregulowano kwestię zwolnienia Komisji od kosztów egzekucyjnych i opłat komorniczych – „Nie obciąża się Komisji jako wierzyciela kosztami egzekucyjnymi ani opłatą komorniczą, o których mowa w art. 64-66 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.”⁴²

Nadano nowe brzmienie art. 40e ustawy o szczególnych zasadach Usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa oraz ustawy o gospodarce nieruchomościami. Zaostrzenie w nim zobowiązanie gminy do przejęcia zarządu nieruchomości po wydaniu decyzji przez Komisję oraz dodano Skarbu Państwa do zobowiązanych do przejęcia nieruchomości. Ustalono także obowiązek wydania nieruchomości gminie lub skarbowi państwa po wydaniu decyzji przez Komisję⁴³. Jak piszą posłowie w uzasadnieniu ma to na celu „zapewnienie sprawnego przejęcia zarządu, które może być złożonym przedsięwzięciem, zwłaszcza w odniesieniu do nieruchomości składających się z wielu lokali mieszkalnych lub których stan techniczny wymaga podjęcia natychmiastowych działań ze strony zarządcy.”

Wprowadzono obowiązek pobierania czynszu dla najemców tych lokali „**według aktualnych stawek** określanych w uchwale lub zarządzeniu właściwego organu”⁴⁴. To rozwiązanie ma na celu, zrównanie sytuacji lokatorów odzyskanych nieruchomości „z sytuacją pozostałych najemców korzystających z gminnego zasobu mieszkaniowego.”

³⁹ Art. 1 ust 11 omawianej ustawy

⁴⁰ art. 34 ust. 8 ustawy zmienianej

⁴¹ Nowe brzmienie art. 38 zmienianej ustawy

⁴² Dodany w art. 38 ust. 6

⁴³ Art. 1 ust 15 omawianej ustawy.

Mowa o następujących decyzjach Komisji (z art. 29 ust 1. zmienianej ustawy):

„2) uchyla decyzję reprivatyzacyjną w całości albo w części i w tym zakresie orzeka co do istoty sprawy albo, uchylając tę decyzję, umarza postępowanie w całości albo w części, albo

2a) uchyla decyzję reprivatyzacyjną w całości albo w części i zawiesza postępowanie w przypadku przeszkody uniemożliwiającej dalsze prowadzenie postępowania i wydanie decyzji, albo

3) uchyla decyzję reprivatyzacyjną w całości i przekazuje sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi, który wydał ostateczną decyzję reprivatyzacyjną, jeżeli decyzja ta została wydana z naruszeniem prawa, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie, albo”

⁴⁴ Art. 40e ust. 2 zmienianej ustawy.

W dalszej części ustawy zmodyfikowano także ustawę o gospodarowaniu nieruchomościami⁴⁵. Wzmocniono pozycję m. st. Warszawy wobec żądań roszczeniowych poprzednich właścicieli gruntu:

- obniżono próg procentowego zniszczenia budynków, który umożliwia odmowę ustanowienia prawa wieczystego użytkowania dla poprzednich właścicieli z 66 do 50%.

- rozszerzono także znacznie katalog podstaw umożliwiających wydawanie decyzji o odmowie ustanowienia prawa użytkowania wieczystego na rzecz uprawnionego podmiotu, np. dodając „zajmowanie lokalu przez lokatora”⁴⁶ czy „ustanowienie lub przeniesienie na rzecz osób trzecich praw rzeczowych na gruncie, budynku lub ich części albo oddanie nieruchomości lub jej części do odpłatnego korzystania, w szczególności na podstawie umowy najmu lokalu mieszkalnego - bez względu na czas trwania stosunku cywilnoprawnego z osobą trzecią”⁴⁷.

Umożliwiono umarzanie postępowań administracyjnych dotyczących gruntów, co do których złożono wnioski o przyznanie prawa do gruntu, ale potem nikt się nie kontaktował z organem prowadzącym postępowanie⁴⁸. Dodano też przepis uniemożliwiający składanie wniosków o przyznanie prawa do gruntu przez kuratorów spadku lub kuratora dla osoby nieznanej z miejsca pobytu⁴⁹.

Wzmacniając ochronę zasobów mienie publicznego dodano art. 214c do ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami nakazujący nie oddanie gruntów osobie będącej kuratorem osoby nieznanej z miejsca pobytu.

W art. 7 opisywanej ustawy uprawomocniono przyznane wcześniej odszkodowania i zadośćuczynienia dla lokatorów, co do których wyłącznie m.st. Warszawa złożyło sprzeciw.

6. Opieka zdrowotna

Spadek liczby wykonywanych zabiegów zdrowotnych

Kardiologia, neurologia i onkologia to zdaniem dziennikarzy RMF dziedziny w których liczba planowanych zabiegów leczniczych spadła najbardziej⁵⁰. W kardiologii liczba zabiegów spadła nawet o 70 % wg. profesora Adama Witkowskiego, prezesa Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego. Z kolei między styczniem a kwietniem tego roku liczba wykrytych udarów zmalała o jedną piątą.

Jak informują dalej dziennikarze ta sytuacja spowodowana jest zarówno przez mniejszą dostępność łóżek w szpitalach w związku z przekształcaniem ich w szpitale jednoimienne (lub tylko części oddziałów na covidowe) jak również z obawami pacjentów o zarażenie COVID-19.

⁴⁵ Dziennik Ustaw z 2020 r poz..65

⁴⁶ Nowy pkt 6 w art. 214a ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami

⁴⁷ Nowy pkt 9 w art. 214a ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami

⁴⁸ Zmieniony też art. 214b ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami

⁴⁹ Dodany ust. 2a art. 214b w ustawie o gospodarowaniu nieruchomościami

⁵⁰ <https://www.rm24.pl/raporty/raport-koronawirus-z-chin/polska/news-lekarze-alarmuja-drastycznie-spada-liczba-zabiegow-w-szpital,nld,4774966>

Elektroniczny wniosek o zwrot kosztów leczenia

Rozporządzenie Ministra zdrowia z 3 września⁵¹ postanowiło, że wniosek o zwrot kosztów leczenia w innych krajach UE lub EOG można teraz składać w wersji elektronicznej z podpisem kwalifikowanym lub podpisem zaufanym (lub podpisem osobistym).

Wykaz świadczeń wymagających uprzedniej zgody prezesa NFZ

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 3 września 2020 r. w sprawie wykazu świadczeń opieki zdrowotnej wymagających uprzedniej zgody Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia⁵².

Niektóre świadczenia medyczne poza granicami Polski (ale na obszarze UE lub EOG) dotychczas wymagały zgody wojewódzkiego dyrektora NFZ aby można było uzyskać za nie zwrot kosztów. Teraz będą wymagały zgody Prezesa NFZ⁵³.

Z listy tych świadczeń wymagających zgody usunięto tomografię komputerową i rezonans magnetyczny.

Obecnie lista wygląda następująco:

„1) świadczenia opieki zdrowotnej wymagające pozostania pacjenta w szpitalu co najmniej do dnia następnego, bez względu na rodzaj udzielanych świadczeń;

2) leczenie w ramach programów lekowych, o których mowa w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 357, 945 i 1493);

3) terapia izotopowa;

4) teleradioterapia stereotaktyczna;

5) teleradioterapia hadronowa wiązką protonów;

6) terapia hiperbaryczna;

7) wszczepienie pompy baklofenowej w leczeniu spastyczności odpornej na leczenie farmakologiczne;

8) badania genetyczne;

9) pozytonowa tomografia emisyjna;

10) badania medycyny nuklearnej.”

⁵¹ Dziennik Ustaw 2020, poz. 1557, <https://www.dziennikustaw.gov.pl/D2020000155701.pdf>

⁵² Dziennik Ustaw 2020, poz. 1556 z dnia 2020.09.10, <https://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2020/pozycja/1556>

⁵³ „Świadczeniobiorca jest uprawniony do otrzymania od Funduszu zwrotu kosztów świadczenia opieki zdrowotnej, będącego świadczeniem gwarantowanym, udzielonego na terytorium innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego UE lub EOG, zwanego dalej "zwrotem kosztów". Art. 42b, Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, Dziennik Ustaw 2020, poz. 1398.

7. Organizacje pozarządowe

Konsultacje Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich „NOWEFIO” na lata 2021-2030

W wrześniu zakończyły się konsultacje Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich „NOWEFIO” na lata 2021-2030⁵⁴. Program ma być kontynuacją programu FIO będącego jednym z głównych źródeł finansowania dla wielu organizacji pozarządowych w Polsce. Dokument konsultowany na jesieni jest zarysem a nie szczegółowym regulaminem programu.

W dokumencie programowym czytamy:

„Głównym celem Programu jest zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne przez poprawę samoorganizacji społecznej, wzrost znaczenia sektora obywatelskiego w życiu publicznym oraz wzmocnienie instytucjonalne sektora obywatelskiego w Polsce.”

Projekt przewiduje 3 cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1.: Poprawa samoorganizacji społecznej,

Cel szczegółowy 1.: Poprawa samoorganizacji społecznej,

Cel szczegółowy 3.: Wzmocnienie instytucjonalne sektora obywatelskiego w Polsce.

Program ma być realizowany w czterech priorytetach merytorycznych:

Priorytet 1. Mikro inicjatywy – dedykowany organizacjom małym o zasięgu lokalnym i młodym oraz grupom nieformalnym.

Priorytet 2. Organizacje obywatelskie na rzecz dobra wspólnego – w ramach priorytetu wspierana będzie aktywność społeczna na rzecz dobra wspólnego obywateli działających w strukturach organizacji obywatelskich,

Priorytet 3. Organizacje obywatelskie w życiu publicznym ma się przyczynić do zwiększania obecności organizacji obywatelskich w życiu publicznym, w procesach kształtowania polityk publicznych i podejmowania decyzji, wspierania dialogu obywatelskiego, procesów konsultacji, tworzenia forum debaty publicznej i budowania potencjału organizacji poprzez kształtowanie wizerunku organizacji obywatelskich w przestrzeni publicznej,

Priorytet 4. Wzmocnienie kompetencji organizacji obywatelskich ma się przyczynić do poprawy zarządzania w organizacjach obywatelskich, budowania struktur, tworzenia i doskonalenia zasobów, tworzenia i rozwijania strategii działania organizacji, w tym strategii fundraisingowych,

⁵⁴ Zapowiedź konsultacji na stornie Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego <https://niw.gov.pl/wicepremier-glinski-zapowiada-nowe-fio-z-wiekszym-budzetem-ruszaja-konsultacje-programu/>, konsultowane dokumenty: <https://www.gov.pl/web/pozytek/program-fundusz-inicjatyw-obywatelskich-nowefio-na-lata-2021-2030>

wpracowywania i wdrażania standardów działania organizacji, dotyczących np. zarządzania, oceny skuteczności działań organizacji, przejrzystości i otwartości, w tym upowszechniania w przystępny i przejrzysty sposób informacji o prowadzonych działaniach, kosztach i źródłach finansowania, kosztach pozyskiwania funduszy.

Planowana pula środków na ten program to 80 mln zł rocznie.

WRZOS wziął udział w tych konsultacjach. Główne postulaty WRZOS są następujące:

1) Zwiększenie puli środków do wysokości 120 mln PLN rocznie,
2) Ze względu na możliwość wspierania organizacji nowopowstających należałoby rozważyć możliwość przeprowadzania dwóch konkursów w ciągu jednego roku.

3) Projekty uznane przez Komitet Sterująco-Monitorujący za szczególnie ważne i/lub nowatorskie powinny mieć możliwość kontynuowania wsparcia w trybie pozakonkursowym. Takie rozwiązanie przyczyniłoby się do wzmocnienia instytucjonalnej stabilności dla realizatorów projektów szczególnie istotnych. Takie decyzje powinny być podejmowane także przez Komitet Sterująco-Monitorujący. Takie projekty, jako innowacyjne, powinny także mieć dopuszczoną możliwość niepowodzenia.

4) Program, którego realizacja przewidziana jest na tak długi okres, 9 lat, powinien uwzględniać możliwość korekty, przeformułowania celów i priorytetów po pewnym okresie realizacji. Priorytety i cele działania, które wydają się ważne i potrzebne obecnie mogą okazać się nieaktualne w przypadku dużych zmian w sposobie działania czy otoczeniu prawnoinstytucjonalnym organizacji pozarządowych.

Treść całego stanowiska WRZOS dostępna na stronie:

<http://wrzos.org.pl/download/opinia%20WRZOS%20NOWEFIO.pdf>

Jednolity ustawy o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych

29 września opublikowano jednolity tekst ustawy o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych⁵⁵. Ostatnie zmiany w ustawie pochodzą z roku 2019 i dotyczyły wysokości limitów wydatków państwa związanych z realizacją tej ustawy w nadchodzących latach (z 40 tys. zł do odpowiednio: 250 tys. w roku 2020, 260 tys. zł w roku 2021, 270 tys. zł w roku 2022 i 280 tys. zł w roku 2023).

8. Inne

Wyjście Solidarności z Rady Dialogu Społecznego

22 października NSZZ Solidarność ogłosiła rezygnację z członkostwa w Radzie Dialogu Społecznego. Wcześniej, od wiosny tego roku, Solidarność w proteście przeciw przewodzącemu

⁵⁵ Dziennik Ustaw 2020, poz. 1672, <https://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2020/pozycja/1672>

obradom oskarżanemu o współpracę z tajnymi służbami PRL zrezygnowała z pracy w prezydium RDS. Tym razem powodem podanym przez przewodniczącego Solidarności jest ustanowiona przez ustawę z 31 marca o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dziennik Ustaw 2020 poz. 568) możliwość odwołania członków Rady przez prezesa Rady Ministrów związana z:

- utratą zaufania związaną z informacją dotyczącą pracy, współpracy lub pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów

- sprzeniewierzenia się działaniom Rady doprowadzając do braku możliwości prowadzenia przejrzystego, merytorycznego i regularnego dialogu organizacji pracowników i pracodawców oraz strony rządowej⁵⁶.

Dodatkowa ustawa z 31 marca dała premierowi w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii możliwość „odwoływania członków Rady Dialogu Społecznego będących przedstawicielami strony pracowników, strony pracodawców i strony rządowej, na wniosek tych organizacji lub bez tego wniosku”⁵⁷.

Jak argumentuje Piotr Duda: „Nie wyobrażam sobie, że 700 tys. członków związku wybiera, a pan premier może mnie odwołać, bo stracił zaufanie”⁵⁸. Co ciekawe, wydaje się, że krytykowany w ten sposób przepis został wprowadzony właśnie w związku powodem, dla którego Solidarność wyszła z prezydium RDS. Drugi dodany w ustawie z 31 marca ustęp przewidywał⁵⁹, że „członkostwo w Radzie wygasa w przypadku złożenia niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego”⁶⁰.

Planowane zmiany w ustawie o Karcie Dużej Rodziny

Na stronach Rządowego Centrum Legislacji opublikowano w październiku przygotowany przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej projekt⁶¹ zmian w ustawie o Karcie Dużej Rodziny oraz w ustawie o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

Zmiany w ustawie o Karcie Dużej Rodziny dotyczą m.in.: przygotowania do wprowadzenie jej elektronicznej formy (jak części aplikacji mObywatel⁶²), podwyżki opłat (uwzględniających wzrost wynagrodzeń) za obsługę wniosków o wydanie karty, likwidacji obowiązku sprawozdawczego dla gmin

⁵⁶ Art. 46, Dziennik Ustaw 2020 poz. 568

⁵⁷ Art. 85, Dziennik Ustaw 2020 poz. 568

⁵⁸ <http://www.solidarnosc.org.pl/aktualnosci/wiadomosci/kraj/item/19926-nie-bedziemy-firmowac-fasady-dialogu-solidarnosc-wystepuje-z-rds-u>

⁵⁹ Przepis ten, podobnie jak i przepisy powodujące możliwość odwołania członka RDS przez premiera, utracił moc 5 grudnia 2020 na mocy ustawy z 27 listopada o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw, Dziennik Ustaw 2020, poz. 2157.

⁶⁰ Art. 46, Dziennik Ustaw 2020 poz. 568

⁶¹ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12339550>

⁶² O aplikacji mObywatel informacje można znaleźć na stronach rządowych: <https://www.gov.pl/web/mobywatel>

i wojewodów z realizacji ustawy, a także dla starostów i marszałków województw w zakresie samorządowych programów dla rodzin wielodzietnych, możliwości pozyskiwania przez ministra właściwego do spraw rodziny drogą elektroniczną z bazy PESEL informacji o zgonach posiadaczy Kart Dużej Rodziny, zmiany limitów wydatków na realizację ustawy o Karcie Dużej Rodziny.

Zmiany w ustawie o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 dotyczą: doprecyzowania ogólnych wymogów dla personelu instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, dodanie obowiązku podawania we wniosku o wpis żłobka lub klubu dziecięcego do rejestru żłobków i klubów dziecięcych numeru telefonu i adresu poczty elektronicznej podmiotu tworzącego tę instytucję opieki, zmiana sposobu wyboru dziennego opiekuna (obecnie jest on przeprowadzany w drodze konkursu ofert, przeprowadzanego w trybie określonym w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie).

Dokument na portalu RCL nie przeszedł jeszcze do fazy konsultacji publicznych. Zachęcamy do śledzenia postępu prac nad nim na stronie RCL <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12339550>.

Komisja Europejska – przegląd zmian w polityce rodzinnej i dotyczącej dzieci w państwach członkowskich Unii Europejskiej

Komisja Europejska opublikowała krótki przegląd jesiennych zmian w polityce dotyczącej rodziny i dzieci w państwach członkowskich Unii⁶³.

Dania przygotowała strategię wsparcia fundacji pracujących z dziećmi. Celem strategii jest wspieranie wymiany wiedzy i poprawa współpracy pomiędzy różnymi podmiotami aby wsparcie dzieci uczynić bardziej efektywnym.

Dania przygotowała także nowe prawo, które ma poprawić włączenie i integrację dzieci z niepełnosprawnościami w placówkach wczesnej edukacji oraz szkołach.

Niemiecki rząd zaproponował nowe prawo dotyczące ochrony dzieci kładące większy nacisk na ochronę przed przemocą cyfrową a także ustandaryzowane kategorie wiekowe dotyczące filmów i gier komputerowych.

Grecja wprowadziła nowy program dożywiania w szkołach.

Słowacja prowadzi projekt przeciw przemocy w szkołach.

Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn opublikował coroczny Wskaźnik Równouprawnienia Płci. Dla całej Unii wyniósł on 67,9 pkt (na 100 możliwych), dla Polski 55,8⁶⁴.

⁶³ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=9823&furtherNews=yes>

⁶⁴ <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2020>

Dalsze prace Europejskiej Sieci Publicznych Służb Zatrudnienia

11 listopada Parlament Europejski zgodził się na propozycje Komisji Europejskiej dotyczącą przedłużenia prac Europejskiej Sieci Publicznych Służb Zatrudnienia do roku 2027⁶⁵.

Sieć skupia publiczne służby zatrudnienia z państw członkowskich oraz Norwegii i Islandii. Ma na celu wymianę informacji i dobrych praktyk aby lepiej przygotować się na przyszłe wyzwania rynku pracy⁶⁶.

Pełnomocnik Rządu ds. polityki młodzieżowej

22 września Rada Ministrów przyjęła rozporządzenie⁶⁷ ustanawiające Pełnomocnika Rządu do spraw polityki młodzieżowej.

Do z zadań pełnomocnika należy:

1) Inicjowanie aktywności i współpraca z organami administracji rządowej, organami jednostek samorządu terytorialnego i organizacjami pozarządowymi w zakresie działań wpływających na zwiększanie zaangażowania młodzieży w życie publiczne;

2) koordynowanie dialogu między administracją rządową a partnerami społeczno-gospodarczymi, organizacjami pozarządowymi i organami jednostek samorządu terytorialnego w zakresie inicjatyw w obszarze polityki młodzieżowej;

3) monitorowanie prac podejmowanych przez organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego w sprawach związanych z sytuacją młodzieży w Polsce;

4) współpraca z Radą Dialogu z Młodym Pokoleniem w zakresie opiniowania projektów aktów prawnych oraz przedstawiania rekomendacji wobec działań organów administracji rządowej i organów jednostek samorządu terytorialnego w sprawach dotyczących młodzieży;

5) koordynowanie przygotowania i wdrożenia – w oparciu o konsultacje przeprowadzone z szerokim kręgiem interesariuszy – dokumentu strategicznego dotyczącego działań państwa w obszarze polityki młodzieżowej.

Pełnomocnikiem został Piotr Mazurek⁶⁸.

⁶⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020D1782&from=EN>

⁶⁶ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=9796&furtherNews=yes>

⁶⁷ <https://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2020/pozycja/1631>

⁶⁸ <https://www.gov.pl/web/pozytek/piotr-mazurek-pelnomocnikiem-rzadu-ds.-polityki-mlodziezowej>